

Číslo: 6019/2024-2025

SPRÁVA
o výsledkoch školskej inšpekcie
vykonanej v dňoch **od 22. 10. 2024 do 25. 10. 2024**

Názov kontrolovaného subjektu	
Základná škola, Školská 604/17, Heľpa	
Zriaďovateľ	Obec Heľpa

Vedúci zamestnanci kontrolovaného subjektu:

Mgr. Alena Milanová, riaditeľka školy

Mgr. Daniela Čupková, zástupkyňa riaditeľky školy

V súlade s poverením na **tematickú** inšpekciu č. 6019/2024-2025 zo dňa 24. 09. 2024 **inšpekciu vykonali:**

Mgr. Jana Bieliková, školská inšpektorka,

ŠIC Banská Bystrica

.....

Mgr. Gabriela Fuňáková, školská inšpektorka,

ŠIC Banská Bystrica

.....

1 PREDMET ŠKOLSKEJ INŠPEKČIE

Podpora inkluzívneho vzdelávania žiakov v základnej škole.

1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Tematická inšpekcia bola vykonaná v štátnej plnoorganizovanej vidieckej základnej škole (ZŠ) s vyučovacím jazykom slovenským. Z celkového počtu 178 žiakov (90 v primárnom, 88 v nižšom strednom vzdelávaní) bolo 29 žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) - 13 so zdravotným znevýhodnením (ZZ), 16 zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP). Z marginalizovanej rómskej komunity (MRK) pochádzalo 37 žiakov, v uplynulom školskom roku z nich 1 predčasne ukončil plnenie povinnej školskej dochádzky (PŠD) v nižšom ako 9. ročníku ZŠ, a to v 7. ročníku. Niektorý ročník opakovalo jedenkrát 11 žiakov, viackrát 2 žiaci a zároveň všetci boli z MRK. Škola neevidovala žiakov národnostných menšín, s nadaním, 2 boli žiaci - odídenci. Podporné opatrenia (PO) poskytovala 3 žiakom so ZZ a 16 zo SZP. Edukačný proces prebiehal v 10 kmeňových triedach. Súčasťou školy boli 2 oddelenia školského klubu detí (ŠKD), ktorý navštevovalo 52 žiakov primárneho vzdelávania, z toho 1 z MRK. Výchovno-vzdelávací proces zabezpečovali 19 pedagogickí zamestnanci (PZ), z toho 13 učiteľov vrátane katechéta, 2 vychovávateľky (neovládajúce rómsky jazyk), 1 školská špeciálna pedagogička (ŠŠP) a 3 pedagogické asistentky (PA). Systematické procesy a podporný servis súvisiaci

s inkluzívnym vzdelávaním koordinovali v škole pod vedením ŠŠP členky školského podporného tímu (ŠPT/2 učiteľky primárneho a 2 učiteľky nižšieho stredného vzdelávania, 1 externá psychologička). Aj napriek tomu, že v škole aktuálne nezamestnávali odborných zamestnancov, riaditeľka školy vzhľadom na počet evidovaných žiakov so ŠVVP pokladala skutočný počet zamestnancov poskytujúcich podporu žiakom v edukácii za postačujúci.

1.2 ZISTENIA A ICH HODNOTENIE

BUDOVANIE INKLUZÍVNEJ KULTÚRY

Škola výchovu a vzdelávanie realizovala podľa školského vzdelávacieho programu (ŠkVP) pre oba stupne vzdelávania, v ktorom deklarovala svoju víziu premeniť tradičnú školu na modernú, priateľskú a otvorenú pre všetkých, vrátane žiakov so ŠVVP. Hlavným zámerom bolo rozvíjať nielen kľúčové kompetencie pre úspešné zaradenie sa do spoločnosti, ale i zohľadňovať potenciál a individuálne potreby každého z nich. Hodnoty školy predstavovali sloboda a zodpovednosť, úcta, spolupráca, otvorenosť, uznanie. Riaditeľka školy v rozhovore uviedla, že vytvárali učebné prostredie a uplatňovali také pedagogické prístupy, ktoré zodpovedali potrebám rôznych skupín žiakov, priestorovo ich nevyčleňovali a do školských aktivít ich zapájali bez rozdielu. Súhlasné stanovisko k tvrdeniu riaditeľky školy o vytváraní podmienok pre kvalitné vzdelávanie všetkých žiakov, okrem žiakov s materinským jazykom rómskym, zaujala väčšina učiteľov (90,9 %) v zadanom dotazníku¹.

Základné a ďalšie informácie, sprístupnené tiež na webovom sídle, škola uvádzala v štátnom jazyku, nezverejňovala ich v podobe piktogramov/symbolov/obrázkov či slovných spojení a krátkych viet. Aj napriek tomu, že vzdelávali žiakov - odídencom, podľa riaditeľky školy, nebolo potrebné uvádzať základné informácie v cudzom jazyku.

Analýzou predloženej dokumentácie sa zistilo, že škola prijímala žiakov do 1. ročníka na základe slobodnej voľby rodiča a tiež v priebehu školského roka ich zaraďovala do rôznych ročníkov ZŠ (bez ohľadu na etnický pôvod, jazyk, zdravotné postihnutie či kultúru).

Žiaci ohrozenej skupiny ukončili plnenie PŠD v 9. ročníku.

Z rozhovoru s riaditeľkou školy a tiež poskytnutej dokumentácie² vyplynulo, že žiakom vytvárali priestor, aby sa podľa svojich záujmov a predpokladov mohli zapojiť do rozličných vedomostných a umeleckých súťaží, olympiád, projektov³ a kultúrnych podujatí. S daným výrokom súhlasili i všetci rodičia v dotazníku⁴.

Riaditeľka školy považovala inkluzívne vzdelávanie za ľudské právo na poskytnutie kvalitného vzdelávania pre všetkých aktérov v školskom prostredí a zároveň s ňou súhlasili i všetci učitelia v dotazníku. Predpoklady k jeho napĺňaniu vytvárali ďalším vzdelávaním PZ, čím im umožňovali cielene odkrývať reálny potenciál jednotlivých žiakov, stavať na ich vzdelávacích potrebách, zohľadňovať prípadné prekážky v ich procese učenia sa a aktívne pracovať s ich motiváciou, emocionalitou, sociálnymi vzťahmi a hodnotami. Súčasne zabezpečili do tried PA a zakúpili kompenzačné pomôcky pre zjednodušenie orientácie v čítanom texte (čítacie okienka).

Učitelia boli pripravení zdieľať hodnoty inkluzívneho vzdelávania a v dotazníku uviedli, že riaditeľka školy zabezpečovala také podmienky pre výchovno-vzdelávací proces, ktoré im

¹ dotazník - názory a postoje na inkluzívne vzdelávanie vyplnilo 11 učiteľov

² správa o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach za školský rok 2023/2024; analýza činnosti metodických orgánov v školskom roku 2023/2024; školský časopis; nástenky

³ zameraných na rozvoj čitateľskej/matematickej a prírodovednej gramotnosti, environmentálneho chápania, na podporu etického správania sa a hodnotového vzdelávania, sebavedomia a socializácie, medzigeneračných vzťahov, povedomia a na prevenciu sociálno-patologických javov

⁴ dotazník - postoj k inkluzívnemu vzdelávaniu žiakov vyplnilo 23 rodičov

umožňovali rešpektovať právo každého žiaka na poskytnutie kvalitného inkluzívneho vzdelávania.

Iba o niečo viac ako polovica opýtaných žiakov (51,4 %) v dotazníku považovala za prirodzené, že v triede sú rozmanití žiaci, ich prítomnosť v kolektíve vnímali priateľsky.

Vyhodnotenie inklúzie (dotazník CATCH)

Zadaný dotazník obsahoval 3 samostatné charakteristiky žiakov, ktorí boli zdravotne alebo sociálne znevýhodnení. Respondenti mali možnosť na základe svojej osobnej skúsenosti vybrať si jednu z charakteristík žiaka a následne odpoveďami vyjadriť svoj postoj, názory a skúsenosti voči žiakom so ŠVVP.

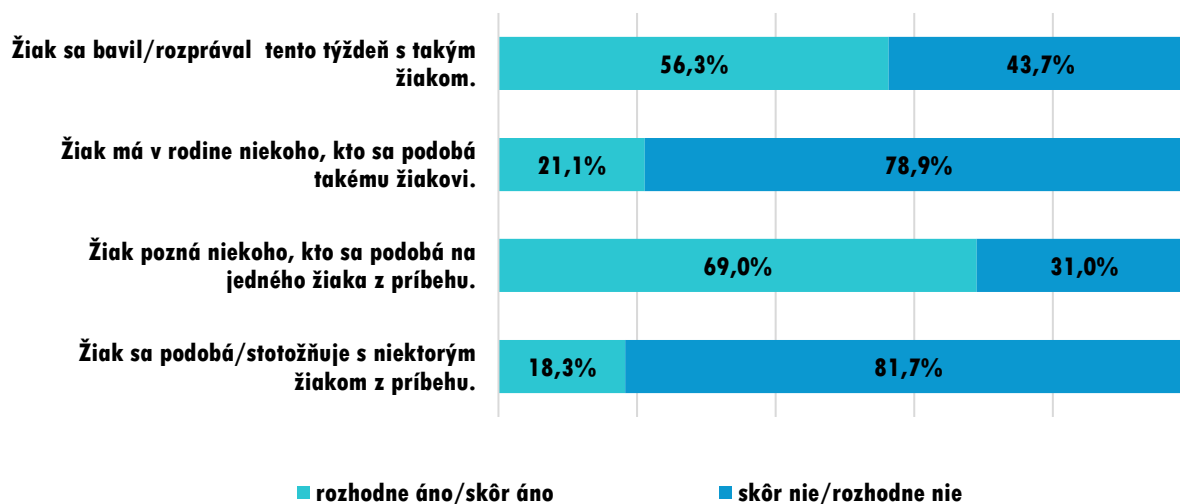
Adam/Alenka	žiak so zdravotným znevýhodnením - <i>chorý, zdravotne oslabený</i>
Boris/Betka	žiak so zdravotným znevýhodnením - <i>s poruchou správania a učenia</i>
Cyril/Cilka	žiak zo <i>sociálne znevýhodneného prostredia</i>

Administrácie dotazníka sa zúčastnilo 71 žiakov 5. - 9. ročníka, z nich 53,5 % dievčat (38) a 46,5 % chlapcov (33).

Podobnosť s typmi žiakov so ŠVVP z ukážky

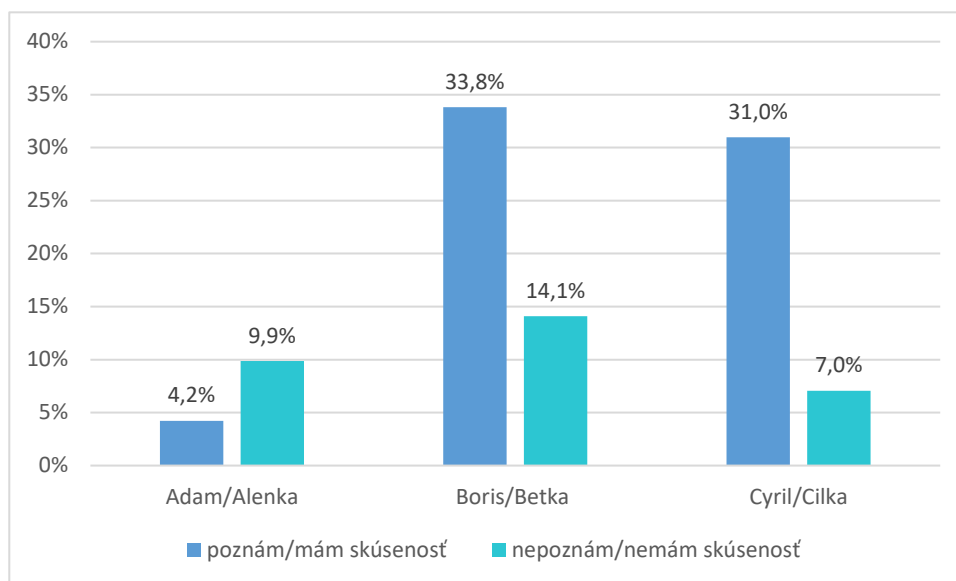
Z analýzy výsledkov dotazníka vyplynulo, že väčšina respondentov (78,9 %) nemala v rodine niekoho, kto sa podobal takému žiakovi a nestotožňovala sa s ním (81,7 %). Niekoho podobného poznalo 69,0 % z nich a o niečo viac ako polovica bola s ním v osobnom kontakte (56,3 %).

Graf 1 Podobnosť s typmi žiakov so ŠVVP z ukážky

Najmenej respondentov (4,2 %) poznalo a malo skúsenosti so žiakom, ktorý mal problémy so zdravím a neraz v škole chýbal. Najčastejšie (33,8 %) sa vyjadrovali k žiakovi, ktorý bol hlučný, nepozorný, na vyučovacích hodinách (VH) vykrikoval, vyrušoval a hádzal veci o zem. Približne rovnako (31,0 %) mali tiež skúsenosti so žiakom, ktorý neovládal dobre slovenský jazyk, nemal vhodné podmienky na domácu prípravu, vymeškal veľa hodín, učebnice a zošity si nechával v škole.

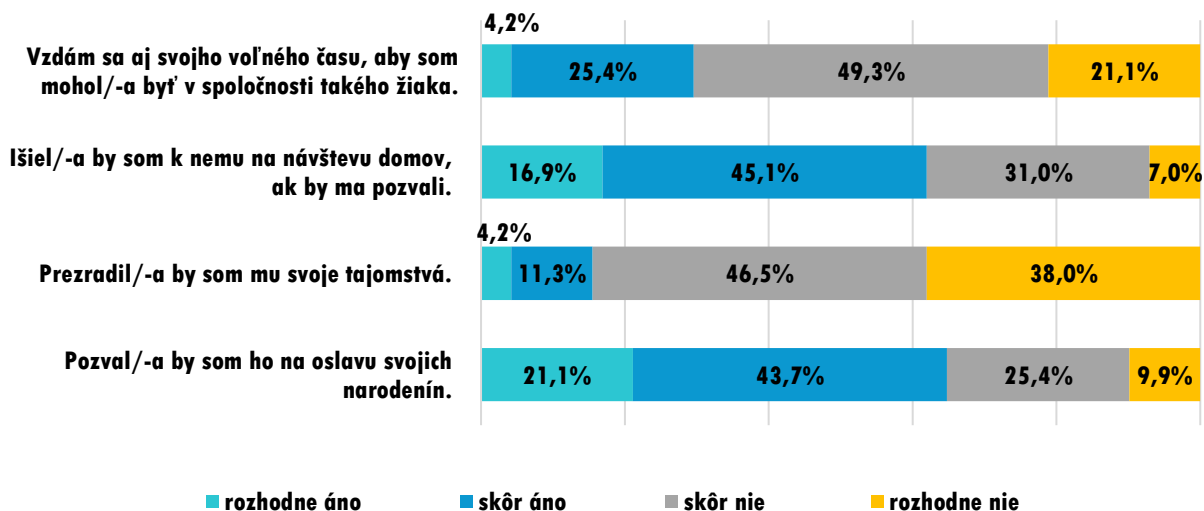
Graf 2 Percentuálne preferencie typov žiakov so ŠVVP

Postoje žiakov k žiakom so ŠVVP

Napriek tomu, že 64,8 % respondentov by žiakov so ŠVVP pozvalo na oslavu svojich narodenín a keby ich pozvali, išli by k nim tiež na návštevu (62,0 %), z odpovedí v dotazníku nevyplýval ich jednoznačný prijímajúci postoj. Sociálny odstup sa dosť výrazne prejavoval v neochote prezradiť týmto žiakom tajomstvá (84,5 %) a vzdať sa svojho voľného času v prospech nich (70,4 %).

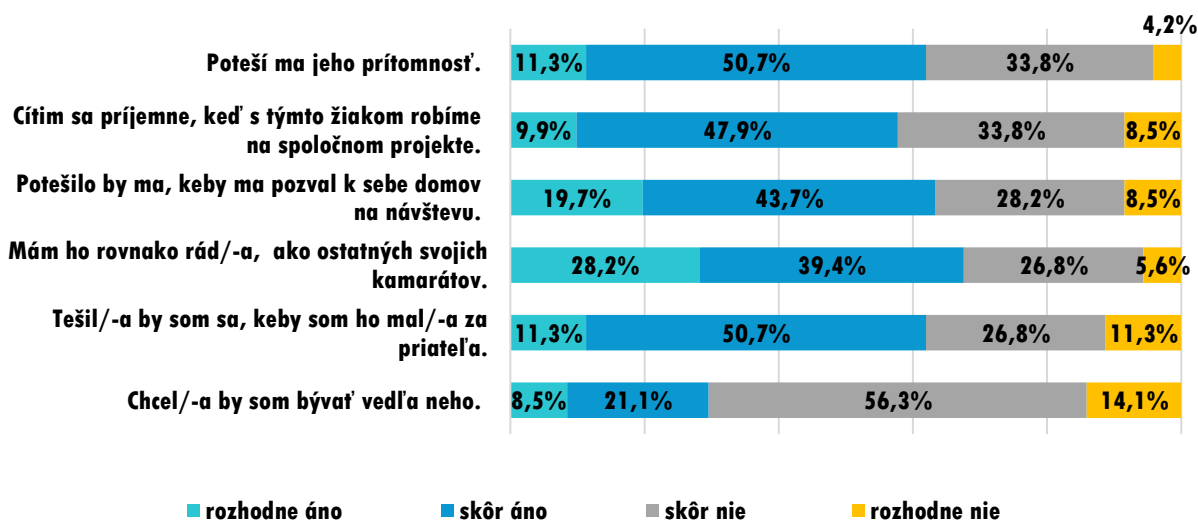
Graf 3 Postoje žiakov k žiakom so ŠVVP

Reflektovanie emócií žiakov vo vzťahu k žiakom so ŠVVP

Emócie väčšej časti opýtaných respondentov boli vo vzťahu k žiakom so ŠVVP poväčšine pozitívne. Mali takého žiaka rovnako radi ako ostatných svojich kamarátov (67,6 %). Tešili sa z pozvania k sebe domov na návštevu (63,4 %), z jeho prítomnosti a takisto, keby mohli byť priatelia (62,0 %). Cítili sa príjemne, keď s ním robili na spoločnom projekte (57,8 %), ale bývať vedľa neho chcelo len 29,6 % z nich.

Graf 4 Reflektovanie emócií žiakov vo vzťahu k žiakom so ŠVVP

Oslovení PZ v zadanom dotazníku⁵ posúdili klímu školy ako otvorenú, charakterizovanú ústretovým správaním riaditeľky školy, angažovanosťou učiteľov a ich sociálnou blízkosťou. Podľa vyjadrení takmer všetkých rodičov (95,7 %) boli vzťahy medzi nimi, riaditeľkou a učiteľmi založené na dôvere, vzájomnom rešpekte a akceptovaní špecifických potrieb ich dieťaťa. Všetci uviedli, že sa cítili byť učiteľmi rešpektovaní a boli spokojní so spôsobom informovanosti o vzdelávacích výsledkoch svojich detí, rovnako aj s diskretnosťou podávania informácií (95,7 %). Zároveň si mysleli, že ich dieťa dostávalo adekvátne množstvo domácich úloh (95,7 %) a primeraný čas venovali domácej príprave na vyučovanie (87,0 %).

Vzájomné vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi boli posudzované na základe analýzy dotazníka zadaného 70 žiakom nižšieho stredného vzdelávania. Väčšina z nich (81,1 %) potvrdila pozitívne sociálne vzťahy s učiteľmi. Takmer všetci žiaci (97,2 %) považovali učiteľov za chápacích/tolerantných a umožňovali im podieľať sa na rozhodnutiach, ktoré prispievali k zlepšeniu práce školy (91,4 %). Viac ako polovica opýtaných dosvedčila vytváranie priestoru učiteľmi na diskusiu so žiakmi o problémoch, ktoré ich trápili (67,1 %), takisto vyjadrili spokojnosť s mierou záujmu učiteľov o ich záľuby a koníčky (60,0 %). V oblasti osobnostných charakteristík učiteľov podávali výpovednú informáciu aj odpovede žiakov na otázku o výskyte netaktného správania voči nim. Zriedkavo (8,6 %) im prekážal prístup niektorých učiteľov, pretože zaregistrovali z ich strany zosmiešňovanie, ponižovanie a kričanie. V časti dotazníka o vytváraní sociálnych vzťahov v triede a pocite spolupatričnosti k vlastnej škole väčšina respondentov (95,7 %) konštatovala, že medzi spolužiakmi mali kamarátov/kamarátky, s ktorými trávili voľný čas mimo vyučovania, cítili sa byť súčasťou kolektívu (94,3 %), v triede si navzájom pomáhali (90,0 %) a do školy radi chodili (87,1 %). Väčšia časť opýtaných nepocítovala stres spôsobený tlakom zo školských povinností (78,6 %), avšak potvrdili obavy z hodnotenia učebných výkonov, a to aj napriek dobrej domácej príprave na vyučovanie (65,7 %). Väčšinu žiakov učivo bavilo (80,0 %), považovali ho za dôležité pre ďalší život (82,9 %) a uvedomovali si potrebu osobného rozvoja pre ďalšie uplatnenie v živote (85,8 %).

Podľa vyjadrenia riaditeľky bola komunikácia školy s rodinou jedným z predpokladov školskej úspešnosti, rodičia aktívne spolupracovali, boli aktérmi výchovy a nielen účastníkmi

⁵ dotazník - klíma vyplnilo 12 PZ

rodičovských združení, mali záujem o vzdelanie svojich detí, dôverovali učiteľom. Podľa jej vyjadrenia mala škola s nimi rozvinutú dobrú kooperáciu, avšak niektorí z nich nedokázali spolupracovať a v prípade vyskytnutia sa problému reagovali neprimerane. Aj napriek tomu ich prvoradým záujmom bolo vytvárať adekvátne prostredie pre upevňovanie vzťahov medzi školou, žiakmi a ich rodičmi, čo sa zhodovalo s vyjadrením rodičov v dotazníku. Takmer všetci pozitívne vnímali tiež vytváranie priestoru na diskusiu o rôznorodých vzdelávacích potrebách, podporu tolerancie odlišností a spolupráce medzi žiakmi (95,7 %).

Prehliadkou priestorov sa zistilo, že škola mala k dispozícii vyhovujúce priestory pre nerušené osobné rozhovory PZ so žiakmi, prípadne zákonnými zástupcami žiakov napr. miestnosť školskej špeciálnej pedagogičky, rovnako priestory v zóne oddychovej „učiacej zóne.“

Podľa vyjadrenia riaditeľky školy sa dopravná obslužnosť územia výrazne zlepšila pre žiakov dochádzajúcich z okolitých obcí (zo Závadky nad Hronom, z Telgártu, Šumiaca, Pohorelej) prostredníctvom autobusových spojení, k čomu výrazne prispela kooperácia so zriaďovateľom. Úlohy spolupôsobenia s odbornými zamestnancami poradenských zariadení tvorili súčasť dokumentácie výchovného poradcu a ŠŠP, s čím sa v dotazníku stotožnili všetci učitelia. Popritom potvrdili metodickú podporu a poradenstvo škole, spolupráca bola zacielená na vykonanie diagnostických vyšetrení a implementáciu odporúčaní do praxe, čo bolo zrejmé tiež z rozhovoru s riaditeľkou školy, ŠŠP a z predloženej dokumentácie.

S Občianskym združením Dedinská únia heľpianskych aktivistov organizovali pre žiakov rôzne prednášky (o ľudských právach), konferencie (regionálna výchova), zážitkové učenie (výroba mliečnych výrobkov), podporovali medzigeneračný dialóg prípravou kultúrnych programov⁶.

So školami v regióne usporadúvali rôznorodé súťaže, podujatia, turnaje, ale partnerstvo z dôvodu výmeny skúseností inkluzívneho vzdelávania sa odvíjalo len na úrovni vedúcich PZ, v dôsledku čoho učitelia nemali možnosť na vzájomných stretnutiach/hospitáciách diskutovať, zdieľať úspešné skúsenosti a získať informácie o špecifikách žiakov.

Riaditeľka školy ocenila spoluprácu s niektorými rodičmi žiakov pri organizovaní kultúrnych a spoločenských akcií (vianočná besiedka, Deň detí, tvorivé dielne, otvorené hodiny). Snahou bolo vytvárať partnerské vzťahy a umožniť rodičom do určitej miery sa podieľať na budovaní triedneho či školského spoločenstva. Potvrdili to kladné odpovede rodičov o ich podieľaní sa na rozvoji školy (95,6 %) a pravidelnom zapájaní sa do školských a mimoškolských akcií (86,9 %).

Činnosť aktuálne škola prezentovala na svojom webovom sídle, prostredníctvom nástenných informačných tabúl v interiéri školy, školského občasníka Bodka a obecných novín Heľpianske zvesti.

V kritériu budovania inkluzívnej kultúry škola dosiahla *veľmi dobrý stav (86,4 %)*. Oblasť hodnotenia je riešená systematicky a prakticky v celom rozsahu. Škola dosahuje v rámci inkluzívneho vzdelávania veľmi dobré výsledky vo všetkých indikátoroch.

TVORBA INKLUZÍVNEJ POLITIKY

Škola nemala vypracovanú samostatnú koncepciu inkluzívneho vzdelávania žiakov. Podľa riaditeľky školy bol ŠkVP základný dokument, ktorý deklaroval rovnosť šancí v prístupe k rovnako kvalitnému vzdelávaniu. Školskej komunite (PZ, členom rady školy, rodičom, žiakom, vrátane členov žiackej školskej rady) vytvárali príležitosti aktívne participovať na jeho každoročnom revidovaní. Ročne ho vyhodnocovali, prispôbovali aktuálnym zmenám, zisteniam a prijímali opatrenia ku skvalitneniu riadenia.

⁶ folklórne festivaly: Horehronské dni spevu a tanca, Kolovrátok; október - mesiac úcty k starším, Deň matiek

Vízia, hodnoty, zameranie školy a princípy inklúzie⁷, konkretizované na podmienky školy v interných dokumentoch - spolupráca rodiny a školy, plán podpory menej úspešných žiakov, rešpektovali potreby a možnosti všetkých žiakov bez rozdielu.

Škole nebola uložená povinnosť spracovania desegregačného plánu.

Dôsledné dodržiavanie stanovených postupov a inštrukcií na zabezpečenie plynulého chodu školy v podstatnej miere prispievalo k cielenému zaistovaniu bezpečného, priateľského a partnerského prostredia školy⁸. Spôsoby zakotvené v školskom poriadku i v interných predpisoch vytvorili systém opatrení, ktorý sa pozitívne premietol do zníženia počtu neospravedlnených VH. V školskom roku 2023/2024 vymeškali žiaci školy 22 411 hodín ospravedlnene⁹ (121,1 hodín/žiak) a 161 hodín neospravedlnene¹⁰ (0,9 hodiny/žiak). Žiaden z nich neprekročil počet 15 neospravedlnených hodín v jednom mesiaci. V prípade menej bežných krízových situácií, podľa riaditeľky školy, bolo prínosné využívanie nástroja rómskej občianskej hliadky, aktivity ktorej prispievali k zvyšovaniu zodpovednosti, právneho vedomia žiakov a bezpečnosti, k ochrane verejného majetku či zabezpečeniu doprovodu žiakov z a do rodín. Výrazným pozitívom bola kooperácia koordinátorky prevencie s vedením školy, výchovnou poradkyňou/ŠŠP, triednymi učiteľmi, ktorým poskytovala bohaté portfólio materiálov vrátane ukážkových hodín. V súčinnosti s nimi zabezpečovala osvetu u žiakov (umiestnenie schránky dôvery - ucho, ktoré ťa stále počuje, nástenky s informáciami o prevencii) a uskutočňovala pravidelné monitorinky šikanovania, k výsledkom ktorých prijímala opatrenia.

Škola v ŠKVP deklarovala ponuku vzdelávacích príležitostí a osobitostí pre všetky kategórie žiakov so ŠVVP z hľadiska naplňania princípov inkluzívneho vzdelávania, ale nemala rozpracované učebné osnovy predmetov špeciálnopedagogickej podpory (rozvíjanie špecifických funkcií, terapeuticko - korekčné cvičenia), rovnako telesnej a športovej výchovy (1. stupeň) a informatiky (2. stupeň). Vo vzťahu k špecifickým potrebám žiakov vytvárala pre nich podmienky v súlade s odporúčaniami zariadenia poradenstva a prevencie (ZPP) prostredníctvom poskytovania PO a vypracovania individuálnych vzdelávacích programov (IVP)¹¹.

Žiakom so ZZ zabezpečovali prístupy eliminujúce dopady ŠVVP na ich vzdelanostnú úroveň vo forme poskytnutia špeciálnych a kompenzačných učebných pomôcok, predĺženia časovej dotácie na vypracovanie samostatných a písomných prác, individuálnymi a skupinovými intervenciami realizovanými ŠŠP i vyučovaním predmetov špeciálnopedagogickej podpory. Negatívnymi zisteniami v tejto oblasti bolo, že žiakov so ZZ s mentálnym postihnutím (MP) nevzdelávali podľa učebného plánu školy a pri hodnotení diktátov zo slovenského jazyka a literatúry u niektorých žiakov s vývinovými poruchami učenia (VPU) nepostupovali v súlade s odporúčaním ZPP (nehodnotili slovom/vyčíslením chýb, ale známku).

⁷ prijatie myšlienky diverzity; kvalitný servis a služby ZPP; heterogénne zloženie ZŠ; skoré identifikovanie potrieb a následná podpora; pomoc a riešenie individuálnych problémov žiaka; spolupráca (učiteľ-rodíč-pedagogickí a odborní zamestnanci-občianske združenie a iné organizácie); pozitívne postoje učiteľov k všetkým žiakom; otvorenosť školy prijímať žiakov bez ohľadu na etnický pôvod alebo zdravotné postihnutie; zvyšovanie odbornosti pedagogického zboru; zapájanie hlavných aktérov do rozvoja školy

⁸ povinnosť zákonného zástupcu prihlásiť dieťa na plnenie PŠD, pravidiel ospravedlňovania neprítomnosti na vyučovaní, zákaz požívania alkoholických a iných omamných látok, pravidiel opustenia triedy/budovy, kritériá udeľovania výchovných opatrení a znížených známok zo správania, dodržiavanie hygienických pravidiel, postup pri prevencii a riešení šikanovania a pri zanedbávaní plnenia PŠD, krízová intervencia v mimoriadne ťažkej situácii

⁹ z toho 3 962 hodín vymeškali žiaci so ZZ a 8 371 žiaci z MRK

¹⁰ z toho 127 hodín vymeškali žiaci so ZZ a 139 žiaci z MRK

¹¹ Podľa IVP nevzdelávali žiakov 16 zo SZP a 1 žiaka so ZZ s PO.

S cieľom saturovať potreby vyplývajúce z prostredia, z ktorého pochádzali, poskytovali žiakom zo SZP v súlade s odporúčaním ZPP nevyhnutné učebné pomôcky a možnosť pripravovať sa na vyučovanie v popoludňajších hodinách v miestnosti s prístupom na internet.

Žiakom - odídencom na základe vstupného overovania ich vedomostnej a jazykovej úrovne nebolo potrebné zabezpečiť jazykový kurz (žiak primárneho vzdelávania navštevoval materskú školu na Slovensku). Podpora vo výchovno-vzdelávacom procese bola podľa riaditeľky školy smerovaná k individuálnemu prístupu k žiakom. Postupy a nástroje na odstraňovanie edukačných bariér spočívali vo využívaní slovensko-ukrajinských učebných materiálov (pracovné listy), obrázkových kartičiek, tabuliek, publikácií (Cudzinec v mojej triede). Žiakov zapájali aj do činností záujmových útvarov (Potulky prírodou) a ďalších školských i mimoškolských akcií.

Podľa vyjadrenia riaditeľky školy postupne zavádzali podmienky pre podporu všetkých žiakov s akýmkoľvek prekážkami - napr. nedostatky v oblasti jazykových i kognitívnych schopností, zmyslového vnímania, motivácie, emocionality. Prostredníctvom rôznorodých aktivít podporovali spoluprácu, dôveru, schopnosť a ochotu nadviazať kontakt s ostatnými, snažili sa odbúrať v triede napätie a budovať kvalitnejšie sociálne väzby, čím zvýšili šance žiakov na ich úspešnosť nielen vo vzdelávaní, ale aj v živote a v spoločnosti.

Spôsob realizácie prierezových tém bol zapracovaný v základnom dokumente školy ako kombinácia rôznych foriem vzdelávania. Boli začlenené do učebných osnov jednotlivých predmetov a realizované aj prostredníctvom projektov/projektových dní, súťaží, besied, školských výletov, exkurzií a výstav žiackych prác. Tvorili integrálnu zložku kurzov (didaktické hry/účelové cvičenia, dopravná výchova) a vlastných predmetov (mediálna/environmentálna a regionálna výchova, matematické a finančné minimum). Efektívne ich implementovali i do náplne kultúrnych a športových podujatí, činnosti ŠKD a mimoškolských záujmových aktivít. Podporovali nimi aj regionálne povedomie, ľudové tradície, stanovenie priorít a východísk pre zabezpečenie životných potrieb (finančná gramotnosť/FIN-BANK-HELP).

Školský poriadok upravoval práva a povinnosti žiakov, pravidlá vzťahov medzi žiakmi a PZ, práva a povinnosti zákonných zástupcov žiakov, obsahoval podrobnosti o prevádzke a vnútornom režime školy. Jeho súčasťou boli informácie o podmienkach na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov. Ochrana pred sociálno-patologickými javmi diskrimináciou alebo násilím, informácie o zamedzení šírenia legálnych a nelegálnych drog a o opatreniach pri riešení prejavov šikanovania boli podrobne rozpracované v samostatnom dokumente (Program prevencie a šikanovania, násilia, drogových závislostí a prevencia rizikového správania v škole). Správanie sa žiakov škola vyhodnocovala v zmysle implikovaných pravidiel udeľovania výchovných opatrení, rozhodnutia o uložení výchovného opatrenia - pochvala od riaditeľky školy neboli vydané. S jeho obsahom boli žiaci preukázateľne oboznámení, ich zákonní zástupcovia na úvodnom plenárnom zasadnutí. Verejne bol prístupný na webovom sídle školy. Reprezentatívnym orgánom žiakov školy bola žiacka školská rada. Jej činnosť bola zameraná na komunikáciu s vedením školy ohľadom spozorovaných postrehov a návrhov. Podnety získavali aj zo schránok, do ktorých ostatní žiaci umiestňovali svoje námety k plánu aktivít, školskému poriadku i ŠkVP. Členovia¹² v súlade so štatútom a pod vedením koordinátora (učiteľ nižšieho stredného vzdelávania) organizovali aj kultúrne, vzdelávacie, osvetové, charitatívne, zábavné a športové akcie.

Dokumentácia žiakov so ZZ bola vedená komplexne a systematicky, okrem zaznamenávania obsahu predmetov špeciálnopedagogickej podpory a vzdelávania žiakov so ŠVVP/MP.

¹² 17 žiakov 4. až 9. ročníka

Obsahovala správy z odbornej diagnostiky i náležitosti k poskytovaniu PO a na základe odporúčaní ZPP vypracované IVP. Ich obsah prekonzultovali so zákonnými zástupcami, od 5. ročníka aj so žiakmi a poskytli im kópiu dokumentu.

Podľa vyjadrenia riaditeľky školy efektivitu podporných stimulov priebežne vyhodnocovali, následne IVP aktualizovali, čím vytvárali predpoklady pre napĺňanie ich potenciálu a aktívne zapojenie do výchovno-vzdelávacích činností školy, čo v dotazníku potvrdila väčšina učiteľov (90,9 %).

Z predloženej dokumentácie a z odpovedí učiteľov v dotazníku vyplynulo, že identifikáciu slabých stránok žiakov realizovali na základe vlastnej pedagogickej diagnostiky (podporná úroveň 1. stupňa) a následne im prispôbovali PO vo vyučovacom procese.

Orientačnú diagnostiku (podporná úroveň 2. stupňa) ŠŠP vzhľadom na termín komplexnej inšpekcie ešte nerealizovala. PO uplatňovali v zmysle záverov a odporúčaní z komplexnej diagnostiky realizovanej v ZPP, na základe vyjadrenia na účel poskytnutia PO.

V kritériu tvorby inkluzívnej politiky škola dosiahla podstatný pokrok (71,4 %). Oblasť hodnotenia je riešená systematicky takmer v celom rozsahu. Vo väčšine indikátorov sú dosahované dobré výstupy a výsledky. Škola pravidelne sleduje dianie v škole, ktoré slúži ako podklad na ďalšie zlepšovanie kvality inklúzie.

ROZVÍJANIE INKLUZÍVNEJ PRAXE

Výchovno-vzdelávací proces, priebeh vzdelávania

Výchovno-vzdelávací proces bol z hľadiska inklúzie sledovaný na 20 VH (9 v primárnom, 11 v nižšom strednom vzdelávaní).

Učitelia svojimi odpoveďami v dotazníku potvrdili, že zohľadňovali špecifiká a osobitosti všetkých žiakov a rešpektovali ich. Vhodnými podpornými stimulmi (individuálny prístup, doplnkový edukačný materiál, potrebný čas na dokončenie úlohy, subvencia ŠŠP a PA, rešpektovanie pomalšieho pracovného tempa, doplňujúce vysvetlenie), pozorovanými i na VH, vytvárali predpoklady pre splnenie edukačných cieľov. Takisto všetci rodičia potvrdili, že učitelia akceptovali špecifické potreby ich detí, kládli na ne primerané nároky a objektívne hodnotili ich vedomosti a zručnosti (95,7 %). V prípade, že žiak zlyhával vo vyučovacom procese iniciovali stretnutie s rodičmi a spoločne dohodli stratégiu na podporu a odstránenie učebných problémov, s čím rodičia súhlasili. Popritom poznamenali, že ich deti považovali VH za pestré, zaujímavé a s radosťou chodili do školy (95,7 %).

Z rozhovoru s riaditeľkou školy vyplynulo, že výchovno-vzdelávací proces prebiehal v heterogénnych triednych kolektívoch v zastúpení žiakov ohrozených skupín.

V škole nebol zriadený úvodný ročník.

Z priameho pozorovania bolo zrejmé, že vo vzťahoch medzi aktérmi vzdelávania prevládalo vzájomné akceptovanie sa a dôvera, čo poskytovalo žiakom pocit istoty a bezpečia. Komunikácia medzi učiteľmi a žiakmi bola rešpektujúca a korektná.

Princíp vyrovnávania šancí pre žiakov so ŠVVP škola posilnila poskytovaním PO, a to formou výberu metód/foriem/prístupov v edukácii¹³; úprav obsahu výchovy a vzdelávania/hodnotenia ich dosiahnutých výsledkov¹⁴; zabezpečenia činností na rozvoj pohybovej schopnosti,

¹³ vhodné sedenie žiaka, stručné a jasné inštrukcie, využívanie relaxačných chvíľok, používanie primeraného množstva podnetov

¹⁴ uvoľňovacie cvičenia ruky, rešpektovanie písomného a grafického prejavu, obmedzenie časovo limitovaných úloh, používanie upravených materiálov, tolerovanie zníženej kvality a úpravy písma

zmyslového vnímania, komunikačných a kognitívnych schopností, sociálno-komunikačných zručností¹⁵; skvalitnením podmienok výchovy a vzdelávania žiakov zo SZP; realizáciou činností na podporu sociálneho zaradenia; zabezpečenia pôsobenia PA¹⁶ i poskytnutia špeciálnych edukačných publikácií/kompenzačných pomôcok¹⁷.

Aplikovaním PO vytvárali nosné a motivujúce podnety potrebné na to, aby sa žiak mohol plnohodnotne zapájať do výchovy a vzdelávania a rozvíjať svoje vedomosti, zručnosti, schopnosti.

PA poskytovali žiakom podporu na polovici hospitovaných hodín (50,0 %), usmernenia a jednotlivé činnosti vykonávali v súlade s pokynmi učiteľov. Žiakom zväčša individuálne pomáhali pri plnení zadaných úloh prostredníctvom predĺženého výkladu, detailnejších inštrukcií (osobitné pracovné listy), korekcie postupov v ich práci. Iba na 2 VH spolupracovali s učiteľmi pri vyhodnotení ich výsledkov vzdelávania. Neboli členkami ŠPT, čím im nebola poskytnutá príležitosť participovať na navrhovaní zmien vo vzdelávaní žiakov, ktorých mali vo svojej starostlivosti.

Pri osvojovaní nového učiva bola názornosť žiakov podporovaná učebnými a na 1 VH kompenzačnými pomôckami.

Prostriedky informačno-komunikačných technológií (IKT), interaktívne tabule použili učitelia na 75 % hodín prevažne na prezentáciu učiva, ale iba zriedka žiakov viedli k ich zmysluplnému využívaniu.

Žiakom so ŠVVP informácie sprostredkovali výhradne klasickým spôsobom - printové materiály (učebnice, knihy, pracovné zošity a ďalší edukačný materiál).

Špeciálne digitálne zdroje/publikácie podľa druhu zdravotného znevýhodnenia, s výnimkou 1 VH, učitelia nepoužívali, v dôsledku čoho nevytvárali dostatočné podmienky pre dosiahnutie určitého stupňa nezávislosti žiakov a ich schopnosti primerane komunikovať a nadobudnúť potrebné zručnosti.

Učiteľmi uplatňovaný frontálny spôsob výučby, monologické (rozprávanie, vysvetľovanie) či dialogické (rozhovor) metódy a zadávanie úloh zameraných zväčša na vybavovanie osvojených vedomostí alebo ich aplikáciu dostatočne nestimulovali žiakov k produktívnej komunikácii a riešeniu problémových či tvorivých úloh. Len na štvrtine VH vytvárali priestor na riešenie úloh podľa schopností a rozdielnej úrovne ich vedomostí, čo sa nezhodovalo s učiteľmi deklarovanou prípravou zadaní a aktivít pre žiakov na vyučovanie podľa ich individuálnych potrieb.

Materiály dokumentujúce proces ich učenia sa v portfóliu boli predložené.

Poznatky sprístupňovali jasne a zrozumiteľne, do činností zapájali všetkých žiakov a kládli na nich primerané nároky.

Každého žiaka vnímali ako jedinečného, správali sa k nemu s primeranou úctou a bez predsudkov. Počas edukácie realizovali hry a aktivity na rozvoj empatie a znášanlivosti, obnovenie dobrých kamarátskych vzťahov, celkovej pozitívnej atmosféry, budovali prostredie, v ktorom sa cítili príjemne, bezpečne a spokojne.

Na polovici VH (50,0 %) dostali príležitosť pracovať v skupinách alebo vo dvojiciach.

Vhodnou motiváciou a striedaním činností zväčša vytvárali predpoklad pre osvojenie daného učiva, ale zriedkavo realizované aktivizujúce metódy (úlohy podporujúce analytické

¹⁵ pedagogické intervencie učiteľky - individuálna práca so žiakom, špeciálnopedagogické intervencie ŠŠP

¹⁶ spolupráca ŠŠP a PA s učiteľkou pri realizovaní jednotlivých činností - pomoc s porozumením inštrukcie zadaných úloh

¹⁷ slovníky, karty, čítacie okienka

či hodnotiace myslenie a implementácia bádateľských aktivít) boli málo účinné pre ich aktívne učenie sa a rozvoj komunikačných, personálnych, sociálnych a občianskych zručností. Prevala tradičného vyučovania bez nastoľovania problémov s poskytovaním hotových informácií nepodporovali ich iniciatívnosť, navrhovanie či používanie vlastných postupov pri plnení úloh.

Minimálne dostali príležitosť organizovať svoju prácu pri získavaní a spracúvaní informácií z rôznych zdrojov s použitím IKT a následne ju prezentovať písomne aj verbálne s jeho použitím, čím nepreberali zodpovednosť za plánovanie svojho času a správnosť svojich rozhodnutí.

Pri uplatňovaní formatívneho hodnotenia bola zaznamenaná jednoznačná disproporcija v odpovediach učiteľov a zisteniach z priameho sledovania VH. Všetci učitelia v dotazníku uviedli, že pri hodnotení žiakov zohľadňovali ich individuálne schopnosti, avšak na žiadnej VH prvky formatívneho hodnotenia neaplikovali. Žiakom poskytli priebežnú spätnú väzbu, ale ich výkony nehodnotili komplexne, neodovzdali im informáciu o možnosti a spôsobe zlepšenia sa a nepodnecovali ich k posudzovaniu svojho učebného pokroku či hodnoteniu rovesníkov.

V kritériu výchovno-vzdelávací proces, priebeh vzdelávania škola *dosiahla určitý pokrok* (52,2 %). Oblasť je dobre riešená v niektorých čiastkových smeroch. Škola pravidelne sleduje spätnú väzbu súvisiacu s priebehom procesov v danej oblasti.

Podmienky na vzdelávanie, úroveň podpory žiakov

Riaditeľka školy aj jej zástupkyňa spĺňali kvalifikačné predpoklady a požiadavky na výkon riadiacej funkcie (dlhoročná pedagogická prax, absolvované funkčné/inovačné vzdelávanie). Ostatní PZ mali v príslušnej kategórii a podkategórii dosiahnuté vzdelanie, čo ich oprávňovalo na výkon pracovnej, niektorých i špecializovanej činnosti (triedni učitelia, výchovná poradkyňa, koordinátori).

Z poskytnutých záznamov a z rozhovoru s riaditeľkou školy vyplynulo, že podporovala odborný rast svojich PZ v súlade s ich aprobáciou, víziou a potrebami školy. Správne pochopiť a aplikovať princípy inkluzívnej politiky v školskom prostredí im napomáhali školenia a odborné semináre zamerané na zavádzanie a poskytovanie teoretických východísk k PO, námety na prácu so žiakmi s VPU, koordinovanie práce členov ŠPT či informácie o vedení dokumentácie žiakov so ŠVVP. Aj napriek učiteľmi deklarovanému absolvovanému vzdelávaniu zameranému na rozvoj inklúzie a aplikovanie získaných informácií, ich využívanie sa v edukácii prejavilo menej často. Nebolo dostatočne preukázané najmä v oblasti aplikovania efektívnych stratégií vyučovania, rovnako v oblasti rozvíjania spôsobilosti učiť sa učiť sa a riešiť problémy.

Metodické orgány (MO) sa svojou činnosťou aktívne podieľali na riadení, kontrole i metodickom vedení. Do vypracovaného plánu integrovali úlohy vyplývajúce z ŠkVP. Vedúca metodického združenia uskutočňovala hospitácie a následné pohospitačné mentorské rozhovory s kolegyňou s kratšou pedagogickou praxou. V rámci predmetových komisií realizovali i vzájomné hospitácie, resp. otvorené VH. Vedúca predmetovej komisie nastavila hospitácie podľa aktuálnej potreby (napr. aktivizujúce metódy), viedla rozhovor s hospitovaným v prítomnosti zástupkyne riaditeľky školy, ktorá v prípade negatívnych zistení realizovala následnú hospitáciu. Pozitívne zistenia analyzovali na zasadnutiach MO.

Skutočnosť, že zavedenie funkčného podporného systému pre všetkých žiakov bolo pre vedenie školy prioritou, potvrdili v dotazníku všetci učitelia ako i väčšina rodičov (95,7 %). Procesy edukácie a špeciálnopedagogickej starostlivosti o žiakov so ŠVVP koordinovala ŠŠP. Viedla ich dokumentáciu, realizovala individuálne i skupinové intervencie, spolupracovala so ZPP a poskytovala konzultácie zákonným zástupcom žiakov. Na svoju činnosť mala vyhradenú miestnosť vybavenú množstvom interaktívnych edukačných a stimulačných materiálov a pomôcok. Všetci učitelia v dotazníku uviedli, že jej činnosť im uľahčovala nastaviť procesy ich

vzdelávania a väčšina respondentov (81,8 %) ocenila taktiež metodickú podporu, ktorú im poskytovala. Členovia ŠPT vzájomne spolupracovali, zaoberali sa vyhľadávaním a identifikáciou zdrojov a rizík u žiakov, evidenciou žiakov so ŠVVP a následným manažmentom PO. Taktiež svoje intervencie smerovali k priebehu adaptačného procesu u žiakov 1. ročníka i nových žiakov školy, sledovaniu klímy v triednych kolektívoch i v pedagogickom zbore.

Úpravou vstupných učebných priestorov na prízemí škola vytvorila bezbariérové prostredie s ohľadom na žiakov so ZZ, aktuálne prebiehalo dohodovacie konanie súvisiace s rozsiahlou rekonštrukciou školy.

Rôzne spoločné priestory školy neboli rozdelené pre žiakov majority a žiakov menšinového etnika.

Riaditeľka školy uviedla, že umožnili žiakom rozvíjať ich osobnostný potenciál, záujmy a vzdelávacie potreby v podporujúcom prostredí uplatňujúcom požiadavky na výchovu mimo vyučovania prostredníctvom princípov neformálneho vzdelávania v ŠKD. ŠKD poskytoval aj doučovanie, prípravu na vyučovanie a písanie domácich úloh.

Žiaci sa zúčastňovali výletov, exkurzií, divadelných predstavení, športových turnajov i výchovných koncertov. Umožnili im tak zažiť pocit úspechu a budovať rovesnícke vzťahy.

Prínosom pre žiakov školy boli možnosti aktívneho zapojenia sa do bohatej mimoškolskej a záujmovej činnosti so zameraním sa na prírodovedno-historickú (poznávanie histórie a okolitej prírody), kultúrnu (ľudové tradície), športovo-pohybovú oblasť i na možnosti vyjadrovania sa pomocou médií (časopis Bodka). Tým, že ich prepájali s víziou a stratégiami ŠkVP významne prispievali k rozvoju ich funkčnej gramotnosti, sebaznania a sebarealizácie.

Služby v škole zaisťoval tím pedagógov, ktorí sa aktívne, komplexne a systematicky spolupodieľali na tvorbe jej kultúry a nastavovaní podporných procesov. Do interakcie vstupovali nielen so žiakmi, ale aj s rodičmi. V oblasti poradenstva a intervencie napomáhali uspokojovať široké spektrum potrieb, záujmov i problémov žiakov. Ich intervencie smerovali od jednotlivca až k celej triede.

Funkciu výchovnej poradkyne (VP) zastávala ŠŠP, ktorá koordinovala zároveň aj oblasť kariérového poradenstva. Vo svojej pozícii pôsobila len od začiatku aktuálneho školského roka, preto sa s požadovanou agendou zoznamovala, preberala osvedčené mechanizmy fungovania, hľadala a zavádzala ďalšie spôsoby spolupráce. Mala vytvorené adekvátne priestorové a materiálno-technické podmienky. Stanovenie konzultačných hodín aj v popoludňajšom čase pre žiakov a zákonných zástupcov, možnosť individuálnej konzultácie vzájomnou dohodou vytvárali predpoklad na napĺňanie ich záujmov o poradenstvo. Riadila sa aktuálnym plánom práce s harmonogramom mesačných činností. S cieľom poskytovania podpory¹⁸ pri prekonávaní bariér vo výchove a vzdelávaní žiakov, vrátane žiakov so ŠVVP a menej úspešných, kooperovala so zákonnými zástupcami, s členmi ŠPT, ostatnými vyučujúcimi a zainteresovanými odbornými zamestnancami, čo sa v zadanom dotazníku¹⁹ zhodovalo aj s vyjadreniami žiakov. Všetci uviedli, že VP organizuje pre nich stretnutia s odborníkmi z rôznych oblastí. Svoje profesionálne kompetencie si rozširovala prostredníctvom kontinuálneho vzdelávania, využívala poznatky získané samoštúdiom a vyhľadávaním informácií na internete. Z rozhovoru s ňou vyplynulo, že prepájanie svojich vedomostí súvisiacich s poskytovaním špeciálnopedagogickej podpory žiakom pri činnosti VP pokladala za prínosné najmä pri riešení ich osobnostných, sociálnych i vzdelávacích potrieb. Rovnako súhlasné stanovisko zaujali oslovení žiaci v dotazníku, ktorí potvrdili, že sa zaujímal o ich

¹⁸ individuálne hodiny podľa vopred vypracovaného rozvrhu hodín v učebni ŠŠP, doučovanie, stimulačné programy a aktivity podporujúce rozvoj schopností a zručností, stretnutia s rodičmi

¹⁹ dotazník (výchovný poradca) vyplnilo 22 žiakov 8. a 9. ročníka

problémy a poradila im, keď potrebovali. Všetci respondenti ju poznali, príčinou stretnutí podľa nich bolo získanie informácií o ďalšom štúdiu (86,4 %), riešenie vzťahov so spolužiakmi a negatívnych prejavov v správaní sa (40,9 %) či rozhovory na tému šikanovania (27,3 %) a závislostí (22,7 %). Niektorí (31,8 %) sami iniciovali stretnutie (pomoc, rady), rovnako viac ako polovica rodičov sa stretávala s VP, z nich 1 alebo 2-krát 36,4 % a často 18,2 %.

Systém poskytovania kariérového poradenstva bol monitorovaný prostredníctvom dotazníka²⁰ pre žiakov, rozhovorom s kariérovou poradkyňou (KP) a kontrolou predloženej pedagogickej dokumentácie. Ciele a úlohy na aktuálny školský rok boli súčasťou plánu činnosti VP. Všetci respondenti vedeli, kto je KP a vnímali dôležitosť jej pozície v škole, keďže výber strednej školy pokladali za dôležitý krok vo svojom živote. KP vykonávala diagnostiku predpokladov a záujmov žiakov so zámerom vhodne nasmerovať ich ďalšie štúdium na strednej škole, čo v dotazníku potvrdili takmer všetci respondenti (95,5 %). Ďalšie štúdium prioritne ovplyvňovali ich vlastné rozhodnutia (81,8 %), menej osobný rozhovor s KP a odporúčania spolužiakov (18,2 %) i učiteľov z iných škôl (13,6 %), ojedinele im poradil triedny učiteľ (4,6 %). Viac ako polovica rodičov konzultovala s triednym učiteľom (59,1 %) či s KP (54,6 %) o možnosti ďalšieho štúdia ich detí. KP udržiavala kontakty a partnerstvá so zamestnávateľmi aj strednými školami v regióne i v širšom okolí, poskytovala informácie o rôznych formách štúdia a uplatnenia na trhu práce, ktoré väčšina opýtaných žiakov (81,2 %) vnímala ako postačujúce, vrátane informácií o duálnom vzdelávaní.

V kritériu podmienky na vzdelávanie, úroveň podpory žiakov škola dosiahla *veľmi dobrý stav* (96,6 %). Oblasť hodnotenia je riešená systematicky a prakticky v celom rozsahu. Škola dosahuje v rámci inkluzívneho vzdelávania veľmi dobré výsledky vo všetkých indikátoroch.

V kritériu rozvíjania inkluzívnej praxe škola súhrnne dosiahla *podstatný pokrok* (76,9 %).

2 ZÁVERY

BUDOVANIE INKLUZÍVNEJ KULTÚRY

V oblasti budovania **inkluzívnej kultúry** dosiahla škola *veľmi dobré výsledky* (86,4 %) vo všetkých indikátoroch. Vízia školy, prezentovaná v ŠkVP, otvorenosť prijímať na vzdelávanie všetkých žiakov a aj ich v priebehu školského roka zaraďovať do rôznych ročníkov ZŠ bez rozdielu, sa podarila naplniť, pretože 20,8 % žiakov pochádzalo z MRK a 16,3 % boli žiaci so ŠVVP. Pozitívnym zistením bola skutočnosť, že žiaci ohrozenej skupiny ukončili plnenie PŠD v 9. ročníku. Otvorená klíma, vzájomne prospešné vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi a tiež ich reprezentácia v rôznych súťažiach ovplyvňovali celý chod školy a podporovali priaznivú a bezpečnú atmosféru. Rovnako vzťahy medzi riaditeľkou, učiteľmi a rodičmi, ktoré posúdili takmer všetci rodičia (95,7 %) ako fungujúce, založené na dôvere, rešpekte a akceptovaní špecifických potrieb ich dieťaťa mali kladný vplyv na celkovú kultúru školy. Výsledky dotazníka CATCH ukázali, že iba 51,4 % žiakov prejavilo toleranciu, empatiu i porozumenie k žiakom so ŠVVP. V škole bol veľmi dobre nastavený mechanizmus vytvárania partnerských vzťahov so zákonnými zástupcami, ktorý úspešne aplikovali do školskej praxe. Komparáciou výsledkov dotazníka rodičov a riadeného rozhovoru s riaditeľkou školy vyplynulo, že škola vytvorila príležitosti na diskusiu s nimi a takmer všetci (95,7 %) uviedli, že mohli vyjadriť svoj názor na inkluzívne hodnoty. Prínosom pre prácu so žiakmi so ŠVVP a z MRK bola spolupráca s odborníkmi z poradenských zariadení so zacielením na metodické usmerňovanie k tvorbe

²⁰ dotazník (kariérový poradca) vyplnilo 22 žiakov 8. a 9. ročníka

a implementácii IVP v súvislosti s metodikou vzdelávania a práce s konkrétnymi žiakmi so ŠVVP počas vyučovacieho procesu, čím škola vytvárala predpoklady pre ich úspešnú edukáciu. Podľa vyjadrenia riaditeľky školy úspešne kooperovali so zriaďovateľom a zabezpečili dostupnosť do aj zo školy pre všetkých žiakov, ktorí dochádzali do školy autobusmi. Na podporu medzigeneračných vzťahov škola s občianskym združením organizovala rôzne prednášky, konferencie, zážitkové učenie a pripravovala kultúrne programy. Verejnosť bola o podujatiach informovaná z rôznych zdrojov. Zlepšenie si vyžaduje nadviazanie partnerstva s inými školami s cieľom obohatenia sa a odovzdávania skúseností a konkrétnych príkladov dobrej praxe v oblasti inkluzívneho vzdelávania. Z hľadiska poskytovania základných a iných informácií prispôbiť formu informovania špecifickým potrebám žiakov so ŠVVP, napr. v podobe piktogramov, symbolov, obrázkov a grafických znakov.

Výrazné pozitíva

- zapojenie žiakov do reprezentácie školy,
- vzájomné vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi, rovnako medzi učiteľmi a rodičmi žiakov založené na dôvere, rešpekte a vzájomnej akceptácii v komunikácii,
- spolupráca so zriaďovateľom, poradenskými zariadeniami, občianskym združením.

Oblasti vyžadujúce si zlepšenie

- sprístupnenie informácií o škole všetkým aktérom vzdelávania bez akejkoľvek diskriminácie a bariér,
- zefektívnenie spolupráce s inými školami s cieľom výmeny skúseností dobrej praxe inkluzívneho vzdelávania.

TVORBA INKLUZÍVNEJ POLITIKY

V oblasti **tvorby inkluzívnej politiky** škola dosiahla *podstatný pokrok* (71,4 %). Podľa riaditeľky školy bol ŠkVP základný dokument, ktorý deklaroval rovnosť šancí v prístupe k rovnako kvalitnému vzdelávaniu. Školskej komunite (PZ, členom rady školy, rodičom, žiakom, vrátane členov žiackej školskej rady) vytvárali príležitosť na spoluúčasť, pripomienkovanie a podávanie návrhov na jeho aktualizáciu. Hoci škola nemala vypracovanú samostatnú koncepciu inkluzívneho vzdelávania, jej viaceré prvky zapracovala aj do interných dokumentov - spolupráca rodiny a školy, plán podpory menej úspešných žiakov. Vo väčšine indikátorov docielila dobré výstupy a výsledky. Nedostatky súvisiace s rozpracovaním učebných osnov a vzdelávaním žiakov so ŠVVP/MP znižovali úroveň výchovy a vzdelávania. Pozitívom bolo nielen deklarovanie interkultúrneho porozumenia žiakov v ŠkVP, ale i jeho plnenie prostredníctvom implementácie prierezových tém. Školský poriadok upravoval podmienky na zaistenie ochrany pred diskrimináciou, násilím a šikanovaním a taktiež škola mala zavedené kroky a postupy pre bezpečnosť školského prostredia, čo vytváralo predpoklad na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia. V prípade menej bežných krízových situácií, podľa riaditeľky školy, bolo efektívne využívanie nástroja rómskej občianskej hliadky. Ochrana pred sociálno-patologickými javmi diskrimináciou alebo násilím, informácie o zamedzení šírenia legálnych a nelegálnych drog a o opatreniach pri riešení prejavov šikanovania boli podrobne rozpracované v samostatnom dokumente. Koordinátorka prevencie v spolupráci s vedením školy, triednymi učiteľmi, poradenskými a inými odbornými zariadeniami iniciovala a pripravovala aktivity zamerané na predchádzanie, prípadne elimináciu negatívnych prejavov. Z rozhovoru s ňou vyplynulo, že uskutočňovala pravidelné monitorings šikanovania, k výsledkom ktorých prijímala opatrenia - odporúčania pre triednych i ostatných učiteľov. Členovia žiackej školskej rady navrhovali vedeniu školy aktivity do plánu práce, podnety na zlepšenie práce školy, ktoré boli akceptované. Žiaci so ZZ mali vytvorené rovnocenné

podmienky na vzdelávanie prostredníctvom poskytovania podporných opatrení a vypracovania individuálnych vzdelávacích programov. Realizovaním pravidelnej pedagogickej diagnostiky učitelia prispôbovali výchovno-vzdelávaciu činnosť každému žiakovi tak, aby podporovala jeho celkový rozvoj a zohľadňovala jeho individuálne potreby, silné a slabé stránky (potreby v oblasti učenia, identifikácia ťažkostí vo vzdelávaní, sociálne a rodinné vzťahy, situácia žiakov, klíma v triede). Orientačnú diagnostiku ŠŠP vzhľadom na termín komplexnej inšpekcie ešte nerealizovala.

Výrazné pozitíva

- konkrétne postupy a inštrukcie pre zaistenie bezpečnosti školského prostredia,
- vnímanie kultúrnej rozmanitosti u žiakov prostredníctvom realizácie prierezových tém.

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- identifikovanie potrieb žiakov na základe orientačnej diagnostiky, viesť si o tom písomný záznam.

ROZVÍJANIE INKLUZÍVNEJ PRAXE

Výchovno-vzdelávací proces, priebeh vzdelávania

V oblasti **výchovno-vzdelávací proces, priebeh vzdelávania** škola *dosiahla určitý pokrok (52,2 %)*. Zo zistení školskej inšpekcie vyplynulo, že oblasť je dobre riešená v niektorých čiastkových smeroch. Všetci žiaci boli učiteľmi rešpektovaní. Individuálnym prístupom, využitím doplnkového edukačného materiálu, potrebným časom na dokončenie úlohy, subvenciami ŠŠP a PA, rešpektovaním pomalšieho pracovného tempa, doplňujúcim vysvetlením sa snažili rozvíjať potenciál každého jednotlivca a vytvárali podmienky pre splnenie edukačných cieľov. Aplikovanými podpornými opatreniami reagovali na ich potreby a určili ďalšie motivujúce podnety potrebné na to, aby sa žiak mohol plnohodnotne zapájať do výchovy a vzdelávania a rozvíjať svoje vedomosti, zručnosti, schopnosti. Vzdelávanie žiakov so ŠVVP prebiehalo predovšetkým klasickou formou výkladu, informácie im neboli sprostredkované v digitálnej forme. Materiálne prostriedky boli síce využívané vhodne a účelne na všetkých pozorovaných hodinách, ale zlepšenie si vyžaduje využívanie kompenzačných pomôcok i IKT žiakmi pri získavaní a spracúvaní informácií a následnom prezentovaní výsledkov ich práce, rovnako uplatňovanie metód formatívneho hodnotenia. Absentovalo zadávanie diferencovaných úloh s rozdielnou náročnosťou, hľadanie vhodných stratégií riešenia problémov či diskusia s učiteľmi aj medzi žiakmi.

Výrazné pozitíva

- zohľadňovanie špecifik každého žiaka,
- podporovanie porozumenia a priateľských vzťahov medzi žiakmi,
- vytváranie bezpečného, stimulujúceho a inkluzívneho vzdelávacieho prostredia.

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- žiakom so ZZ informácie sprostredkovať v digitálnej forme,
- príprava úloh, učebného materiálu a pracovných listov podľa špecifických potrieb a vzdelávacích predpokladov žiakov,
- uplatňovanie aktivizujúcich metód podporujúcich činnosť učenie sa,
- využívanie IKT pri získavaní, spracúvaní informácií a prezentovaní práce žiakov,
- uplatňovanie metód formatívneho hodnotenia.

Podmienky na vzdelávanie, úroveň podpory žiakov

V oblasti **podmienky na vzdelávanie, úroveň podpory žiakov** škola dosiahla *veľmi dobrý stav* (96,6 %). Pedagogickí zamestnanci spĺňali predpoklady na výkon pracovnej činnosti pedagogických zamestnancov v príslušnej kategórii a podkategórii. Vedúci pedagogickí zamestnanci spĺňali predpoklady na činnosť vedúceho pedagogického zamestnanca. Z poskytnutých záznamov a z rozhovoru s riaditeľkou školy vyplynulo, že podporovala odborný rast svojich pedagogických zamestnancov, umožňovala im účasť na rôznych vzdelávacích aktivitách, taktiež zameraných na oblasť inkluzívneho vzdelávania. Rovnaký názor zdieľala aj väčšina učiteľov, avšak z inšpekčných zistení vyplynulo, že získané poznatky zo vzdelávacích aktivít v oblasti aplikovania efektívnych stratégií vyučovania, rovnako v oblasti rozvíjania spôsobilosti učiť sa učiť sa a riešiť problémy neboli v edukácii dostatočne preukázané. Vedúca metodického združenia uskutočňovala hospitácie a následné pohospitačné mentorské rozhovory s kolegyňou s kratšou pedagogickou praxou. V rámci predmetových komisií realizovali i vzájomné hospitácie. Škola dbala na to, aby boli priestory bezbariérové, školské a voľnočasové aktivity dostupné všetkým žiakom. Z komparácie všetkých zistení vyplynulo, že poskytovaný systém poradenstva školy pre žiakov, zákonných zástupcov a učiteľov bol zabezpečovaný integrovane v úzkej spolupráci vedenia školy, školského podporného tímu, výchovnej/kariérovej poradkyne/ŠŠP, koordinátorky prevencie a mal priaznivý vplyv na vytváranie rovnosti vo vzdelávaní a eliminovanie rizikového správania žiakov.

Výrazné pozitíva

- dostupnosť školských a voľnočasových aktivít všetkým žiakom,
- funkčný podporný systém, rovnako systém poskytovania výchovného a kariérového poradenstva,
- kooperácia členov školského podporného tímu.

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- poskytovanie všetkých foriem podporných opatrení.

V celkovom hodnotení indexu inklúzie (78,4 %) - škola reflektuje inkluzívne vzdelávanie. Na úrovni princípov inkluzívneho vzdelávania ho rieši uspokojivo. Vyskytujú sa občasné problémy, ktorých si je škola vedomá, a pracuje na ich systematickom riešení. Výsledky vo viacerých smeroch presahujú priemer.

Zistilo sa porušenie všeobecne záväzných právnych a interných predpisov:

1. § 7 ods. 3 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (*nevzdelávanie žiakov so ŠVVP podľa učebného plánu školy*);
2. § 9 ods. 6 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (*nerozpracovanie obsahových štandardov vyučovacích predmetov do ročníkov podľa učebného plánu ŠkVP - v primárnom vzdelávaní telesnej a športovej výchovy; nižšom strednom vzdelávaní informatiky; pre žiakov so ŠVVP podľa rámcových obsahov predmetov špeciálnopedagogickej podpory*);
3. § 5 ods. 3 písm. f) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (*nevydanie rozhodnutí o uložení výchovných opatrení - pochvala od riaditeľky školy*);
4. § 4 ods. 1 písm. f) zákona č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

(nevedenie príslušnej pedagogickej dokumentácie žiakov so ŠVVP - absencia zapisovania preberaného učiva);

5. Príloha č. 2 k Metodickému pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy bod 11 *(hodnotenie diktátov žiakov s VPU známku).*

Zamestnanci, ktorých sa príslušné inšpekčné zistenia týkajú, boli s výsledkami a závermi oboznámení.

OPATRENIA ŠTÁTNEJ ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Na základe zistení a ich hodnotení uvedených v správe o výsledkoch školskej inšpekcie Štátna školská inšpekcia uplatňuje voči vedúcemu zamestnancovi kontrolovaného subjektu tieto opatrenia:

1. odporúča

- podporovať vzdelávanie pedagogických zamestnancov so zacielením na prehĺbovanie ich vedomostí a zručností potrebných k uplatňovaniu efektívnych stratégií vyučovania a učenia sa žiakov a overovať ich v rámci kontrolného systému,
- v rámci hospitačnej činnosti sa v edukácii zamerať na aktivizáciu žiakov prostredníctvom diferencovania učebných materiálov/úloh/pracovných listov s ohľadom na vzdelávacie potreby všetkých žiakov,
- začleniť pedagogických asistentov do činnosti metodických orgánov a školského podporného tímu,

- 2. ukladá kontrolovanému subjektu v lehote do 05. 12. 2024 prijať konkrétne opatrenia** na odstránenie zistených nedostatkov týkajúcich sa zabezpečenia vzdelávania žiakov s MP podľa učebného plánu školy; hodnotenia diktátov žiakov s VPU podľa ich IVP; rozpracovania učebných osnov telesnej a športovej výchovy a informatiky, rámcového obsahu predmetov špeciálnopedagogickej podpory; vydania rozhodnutí riaditeľkou školy; zapisovania preberaného učiva pre žiakov s MP do triednej knihy.

Správu o splnení prijatých opatrení na odstránenie nedostatkov a ich príčin predložiť Školskému inšpekčnému centru Banská Bystrica v termíne do 19. 09. 2025.

PÍ SOMNÉ MATERIÁLY POUŽITÉ PRI ŠKOLSKEJ INŠPEKCII:

1. školský vzdelávací program, školský poriadok, spolupráca rodiny a školy, plán podpory menej úspešných žiakov;
2. správa o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach školy a školského zariadenia za školský rok 2023/2024;
3. triedne knihy, triedne výkazy, katalógové listy žiakov;
4. dokumentácia žiakov so ŠVVP;
5. rozhodnutia vydané riaditeľkou školy;
6. zápisnice z pracovnej porady a zo zasadnutí pedagogickej rady, rady školy, metodických orgánov;
7. dokumentácie výchovnej/kariérovej poradkyne/ŠŠP a koordinátorky prevencie;
8. plán profesijného rozvoja;
9. plán kontrolnej a hospitačnej činnosti, hospitačné záznamy, autoevalvácia školy;
10. vnútorné smernice, štatút žiackej školskej rady;
11. dokumentácia súvisiaca s organizovaním mimoškolských aktivít, občasník Bodka;
12. doklady o vzdelaní pedagogických zamestnancov.

Správu o výsledkoch školskej inšpekcie vyhotovila:

Školská inšpektorka: Mgr. Jana Bieliková

Dňa: 18. 11. 2024

PREROKOVANIE SPRÁVY

Na prerokovaní správy o výsledkoch školskej inšpekcie sa zúčastnili:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Banská Bystrica:

Mgr. Jana Bieliková

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Alena Milanová

Prerokovanie správy o výsledkoch školskej inšpekcie potvrdzujú dňa 21. 11. 2024 v Heľpe:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Banská Bystrica:

Mgr. Jana Bieliková, školská inšpektorka

.....

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Alena Milanová, riaditeľka školy

.....

Vyjadrenie vedúceho zamestnanca kontrolovaného subjektu, ktorého sa zistenia týkajú (vedúci zamestnanec môže zaslať písomné vyjadrenie k obsahu správy do 5 dní pracovných od prerokovania):

Mgr. Alena Milanová, riaditeľka školy

.....

Stanovisko školského inšpektora k vyjadreniu:

Mgr. Jana Bieliková, školská inšpektorka

.....

3 PRÍLOHY

Dotazník CATCH

1. Graf 1 Podobnosť s typmi žiakov so ŠVVP z ukážky
2. Graf 2 Percentuálne preferencie typov žiakov so ŠVVP
3. Graf 3 Postoje žiakov k žiakom so ŠVVP
4. Graf 4 Reflektovanie emócií žiakov vo vzťahu k žiakom so ŠVVP

Na vedomie

Úsek inšpekčnej činnosti